

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

دانشکده پرستاری سنقر و کلیایی

عنوان درس : پرستاری سلامت خانواده	مخاطبان : دانشجویان ترم چهارم دانشکده پرستاری سنقر
تعداد و نوع واحد : 1/5 واحد نظری	ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: هر روز هفته
زمان ارائه درس : شنبه ها ساعت 8-10	مدرس : طیبه اقبالی
سال تحصیلی : نیمسال اول 1404-1405	درس پیش نیاز : پرستاری سلامت فرد و جامعه

هدف کلی درس :

فراهم کردن تجارب یادگیری در زمینه آشنایی با مفهوم خانواده، مراحل تکاملی، ابعاد پرستاری خانواده، نقش ها و وظایف پرستار سلامت جامعه در قبال خانواده در مراحل مختلف زندگی، فرایند پرستاری، بررسی و ارزیابی سلامت خانواده، تشخیص مسائل و مشکلات بهداشتی خانواده در مراحل مختلف تکامل آن، بحران، بیماری و سایر مشکلات اجتماعی - خانوادگی با ارائه راه کارهای پیشگیری و ارتقا سلامت خانواده

اهداف کلی جلسات : (جهت هر جلسه یک هدف)

- 1) مفهوم خانواده و انواع آن ، خانواده از دیدگاه اسلام
- 2) ساختار و فعالیت های خانواده
- 3) بحران در خانواده و روش های تطابق با آن
- 4) به کارگیری فرایند پرستاری در بررسی وضعیت سلامت خانواده
- 5) اصول بازدید منزل ، نکات ایمنی و مسائل اخلاقی
- 6) مراقبت در منزل و کلینیک های مشاوره، قوانین و تعرفه گذاری خدمات مشاوره و مراقبت در منزل

- (7) خشونت و سوء رفتار در خانواده (کودک آزاری و سالمندی آزاری)
- (8) خانواده های آسیب پذیر
- (9) ملاحظات فرهنگی در خانواده ها و شایستگی فرهنگی
- (10) خانواده از نظر پرستار (خانواده به عنوان واحد یا زمینه مراقبت ،شریک، سیستم و عضوی از جامعه)
- (11) طلاق
- (12) ارتقا سلامت ،پیشگیری از بیماری و توانمندسازی خانواده های آسیب پذیر

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه :

❖ هدف کلی جلسه اول : مفهوم خانواده و انواع آن ، خانواده از دیدگاه اسلام

❖ اهداف ویژه جلسه اول :

• در پایان دانشجو قادر باشد :

حیطه شناختی	تعریف جامع و علمی خانواده و انواع ساختارهای خانواده را بیان کند. اصول و جایگاه خانواده را از دیدگاه اسلام با ذکر حداقل دو مورد از آیات یا روایات شرح دهد.
حیطه نگرشی	به تفاوت های فرهنگی و مذهبی در تعریف و ساختار خانواده ها احترام بگذارد. نسبت به حفظ و ارتقاء جایگاه خانواده به عنوان یک نهاد مقدس در جامعه، احساس تعهد حرفه ای داشته باشد.
حیطه مهارتی	استفاده از ابزار پرسش و مشاهده، نوع ساختار خانواده تحت مراقبت را تعیین کند. مفاهیم اساسی نظریه های خانواده را در قالب یک جدول مقایسه ای خلاصه و ارائه نماید.

❖ هدف کلی جلسه دوم : ساختار و فعالیت های خانواده

❖ اهداف ویژه جلسه دوم :

در پایان دانشجو قادر باشد :

حیطه شناختی	ساختارها و عملکردهای اصلی خانواده (مانند اقتصادی، عاطفی، تولید مثل) را طبقه بندی کند. تأثیر الگوهای ارتباطی ناسالم را بر فعالیت های حیاتی خانواده (مانند حل مسئله) تحلیل کند.
-------------	--

حیطه نگرشی	نسبت به توانمندسازی خانواده در جهت انجام مؤثرتر فعالیت‌های حیاتی خود، مسئولیت‌پذیر باشد. به اهمیت ارتباطات مؤثر درون خانواده به عنوان زیربنای سلامت، باور داشته باشد.
حیطه مهارتی	با استفاده از ابزارهای ژنوگرام و اکومپ، ساختار و تعاملات یک خانواده فرضی را ترسیم نماید. با اجرای یک مصاحبه ساختاریافته، فعالیت‌های اساسی خانواده را مورد سنجش قرار دهد.

❖ هدف کلی جلسه سوم: بحران در خانواده و روش‌های تطابق با آن

❖ اهداف ویژه جلسه سوم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

حیطه شناختی	انواع بحران‌های هنجاری و غیرهنجاری که خانواده‌ها با آن مواجه می‌شوند را تشخیص دهد. مفاهیم کلیدی تاب‌آوری (Resilience) و تطابق (Coping) را در مواجهه با بحران توضیح دهد.
حیطه نگرشی	در برخورد با خانواده‌های تحت بحران، همدلی و صبر حرفه‌ای را از خود نشان دهد. نقش خود را به عنوان حامی و تسهیل‌کننده عبور خانواده از بحران قبول داشته باشد.
حیطه مهارتی	استراتژی‌های تطابق مؤثر را برای یک خانواده مفروض که در بحران قرار دارد، طراحی کند. با انجام یک مشاوره حمایتی، اعضای خانواده در معرض استرس را به استفاده از منابع حمایتی هدایت کند.

❖ هدف کلی جلسه چهارم: به کارگیری فرایند پرستاری در بررسی وضعیت سلامت خانواده

❖ اهداف ویژه جلسه چهارم:

• در پایان دانشجو قادر باشد:

حیطه شناختی	مراحل فرآیند پرستاری را با جزئیات مرتبط با خانواده شرح دهد. تشخیص‌های پرستاری شایع (بر اساس NANDA) مرتبط با سلامت خانواده را نام ببرد.
حیطه نگرشی	به رعایت محرمانگی اطلاعات در طول فرآیند بررسی وضعیت سلامت خانواده توجه ویژه داشته باشد. نسبت به اهمیت استفاده از مدل‌های نظری به جای قضاوت شخصی در انجام فرآیند پرستاری، متعهد باشد.
حیطه مهارتی	برای یک مطالعه موردی (Case Study)، داده‌های مربوط به سلامت خانواده را به صورت سازماندهی شده جمع‌آوری و ثبت کند.

با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده، حداقل دو تشخیص پرستاری را برای خانواده تدوین نماید.

❖ هدف کلی جلسه پنجم: اصول بازدید منزل، نکات ایمنی و مسائل اخلاقی

❖ اهداف ویژه جلسه پنجم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

حیطه شناختی	دلایل و اهداف اصلی انجام بازدید منزل توسط پرستار سلامت جامعه را بیان کند. ملاحظات ایمنی (مانند زمان‌بندی، امنیت شخصی) و اصول اخلاقی مربوط به بازدید منزل را فهرست کند.
حیطه نگرشی	نسبت به احترام به حریم خصوصی و استقلال خانواده در طول بازدید منزل پایبند باشد. اصول ایمنی شخصی را در هر شرایطی هنگام انجام وظایف حرفه‌ای در جامعه رعایت کند.
حیطه مهارتی	یک برنامه بازدید منزل کامل و جامع شامل اهداف، زمان‌بندی و ابزارهای مورد نیاز را تنظیم کند. یک ارزیابی سریع خطر (Risk Assessment) از محیط فیزیکی منزل یک خانواده (در یک سناریو) انجام داده و توصیه‌های ایمنی لازم را ارائه دهد.

❖ هدف کلی جلسه ششم: مراقبت در منزل و کلینیک‌های مشاوره، قوانین و تعرفه گذاری

خدمات مشاوره و مراقبت در منزل

❖ اهداف ویژه جلسه ششم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

حیطه شناختی	خدمات قابل ارائه در بخش مراقبت در منزل و کلینیک‌های مشاوره پرستاری را توصیف کند. با قوانین و ضوابط تعرفه‌گذاری خدمات مراقبتی در منزل (بر اساس آخرین بخشنامه‌ها) آشنایی پیدا کند.
حیطه نگرشی	نسبت به اهمیت اقتصادی و کیفیت خدمات ارائه شده در منزل حساس باشد. به رعایت عدالت در دسترسی خانواده‌ها به خدمات مراقبتی در منزل اهمیت دهد.
حیطه مهارتی	یک طرح ترخیص و مراقبت در منزل را برای یک بیمار مزمن تهیه کند. نحوه مستندسازی خدمات مشاوره و مراقبت در منزل را مطابق با استانداردهای قانونی تمرین کند.

❖ هدف کلی جلسه هفتم : خشونت و سوء رفتار در خانواده (کودک آزاری و سالمندی آزاری)

❖ اهداف ویژه جلسه هفتم

در پایان دانشجو قادر باشد :

حیطه شناختی	انواع خشونت و سوء رفتار در خانواده (عاطفی، فیزیکی، غفلت) را با مثال‌های مشخص دسته‌بندی کند. علائم هشداردهنده (Red Flags) سوء رفتار با کودکان و سالمندان را تشخیص دهد.
حیطه نگرشی	نسبت به گزارش‌دهی موارد مشکوک به خشونت (طبق قانون) احساس مسئولیت اخلاقی و قانونی داشته باشد. در مواجهه با قربانیان خشونت، با حفظ قضاوت‌گریز بودن و حمایت کامل رفتار کند.
حیطه مهارتی	یک مصاحبه غربالگری ایمن و محرمانه با قربانی یا فرد در معرض خطر را (در قالب ایفای نقش) انجام دهد. مسیر ارجاع قانونی و حمایتی قربانیان خشونت را به مراکز ذی‌ربط (اورژانس اجتماعی، قضایی) تعیین کند.

❖ هدف کلی جلسه هشتم : خانواده‌های آسیب پذیر

❖ اهداف ویژه جلسه هشتم :

در پایان دانشجو قادر باشد

حیطه شناختی	انواع خانواده‌های آسیب پذیر (مانند خانواده‌های بی‌سرپرست، مهاجر، اعتیاد، معلول) را تعریف کند. ریسک فاکتورهای اجتماعی و محیطی مؤثر بر آسیب پذیری خانواده‌ها را تحلیل کند.
حیطه نگرشی	به نقش خود در حامی‌گری (Advocacy) و تلاش برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی در سلامت باور داشته باشد. از هرگونه قضاوت و انگ‌زنی (Stigmatization) نسبت به خانواده‌های آسیب پذیر اجتناب کند.
حیطه مهارتی	نحوه ارتباط مؤثر و جلب اعتماد با اعضای خانواده‌های آسیب پذیر را (با رعایت اصول فرهنگی) نمایش دهد. برای یک خانواده آسیب پذیر مفروض، یک برنامه حمایتی-مراقبتی با تأکید بر منابع جامعه طراحی کند.

❖ هدف کلی جلسه نهم : ملاحظات فرهنگی در خانواده ها و شایستگی فرهنگی

❖ اهداف ویژه جلسه نهم :

در پایان دانشجو قادر باشد :

حیطه شناختی	مفاهیم فرهنگ، شایستگی فرهنگی (Cultural Competence و حساسیت فرهنگی را تفسیر کند. تأثیر باورهای فرهنگی (مانند باورهای مربوط به درمان، نقش جنسیتی) بر سلامت خانواده را توضیح دهد.
حیطه نگرشی	به صورت مستمر برای ارتقاء سطح شایستگی فرهنگی خود در مراقبت پرستاری تلاش کند. به تنوع فرهنگی و حق خانواده در تصمیم‌گیری بر اساس ارزش‌های خود احترام کامل بگذارد.
حیطه مهارتی	با استفاده از ابزارهای بومی‌سازی شده، نیازهای فرهنگی یک خانواده را ارزیابی کند. یک برنامه آموزشی سلامت را با لحاظ کردن باورها و زبان فرهنگی خانواده تحت مراقبت تعدیل و انطباق دهد.

❖ هدف کلی جلسه دهم : خانواده از نظر پرستار (خانواده به عنوان واحد یا زمینه مراقبت
،شریک، سیستم و عضوی از جامعه)

❖ اهداف ویژه جلسه دهم :

در پایان دانشجو قادر باشد :

حیطه شناختی	چهار دیدگاه اصلی پرستاری به خانواده (واحد، زمینه، سیستم، شریک) را با مثال‌های کاربردی تفکیک کند. مزایا و محدودیت‌های هر یک از این دیدگاه‌ها را در ارائه مراقبت جامع مقایسه کند.
حیطه نگرشی	نسبت به مشارکت فعال خانواده در تصمیم‌گیری‌های مربوط به سلامت، اشتیاق نشان دهد. به اهمیت همکاری و ارتباط حرفه‌ای با خانواده به عنوان بخشی از سیستم جامعه، ارزش بگذارد.
حیطه مهارتی	با استفاده از مدل خانواده به عنوان شریک، در طراحی یک برنامه مراقبتی، نظرات و اولویت‌های خانواده را به طور مؤثر جذب کند. در یک سناریو بالینی، دیدگاهی را که برای ارائه بهترین مراقبت مورد نیاز است، انتخاب و توجیه کند.

❖ هدف کلی جلسه یازدهم : طلاق

❖ اهداف ویژه جلسه یازدهم :

در پایان دانشجو قادر باشد :

حیطه شناختی	مراحل و پیامدهای طلاق (مانند عاطفی، مالی، تربیتی) بر اعضای مختلف خانواده را تحلیل کند. نقش حمایتی پرستار را در مراحل پیش، حین و پس از طلاق مشخص کند.
حیطه نگرشی	در برخورد با موضوع طلاق، از هرگونه قضاوت اخلاقی نسبت به تصمیم خانواده دوری کند. به لزوم حفظ سلامت روانی و اجتماعی اعضای خانواده‌های متأثر از طلاق، تعهد داشته باشد.
حیطه مهارتی	نحوه ارجاع خانواده‌های درگیر طلاق به متخصصان روانشناسی و مددکاری اجتماعی را شبیه‌سازی کند. در یک جلسه مشاوره، مهارت‌های لازم برای حفظ سلامت روان کودکان در خانواده‌های متلاشی شده را به والدین آموزش دهد.

❖ هدف کلی جلسه دوازدهم : ارتقا سلامت ،پیشگیری از بیماری و توانمندسازی خانواده های آسیب پذیر

❖ اهداف ویژه جلسه دوازدهم :

در پایان دانشجو قادر باشد :

حیطه شناختی	مفاهیم ارتقاء سلامت و سطوح سه‌گانه پیشگیری (اولیه، ثانویه، ثالثیه) را در سطح خانواده شرح دهد. الزامات و اصول کلیدی برای توانمندسازی (Empowerment) خانواده‌های آسیب‌پذیر را بیان کند.
حیطه نگرشی	نقش خود را به عنوان آموزش‌دهنده و توانمندساز خانواده‌ها برای کسب استقلال سلامت بپذیرد. نسبت به سرمایه‌گذاری در پیشگیری اولیه به عنوان مؤثرترین راهکار ارتقاء سلامت جامعه، باور قلبی داشته باشد.
حیطه مهارتی	برای یک خانواده با ریسک فاکتور بالا (مانند سابقه دیابت)، یک برنامه پیشگیری اولیه جامع شامل تغییرات سبک زندگی تدوین کند. با استفاده از روش‌های آموزشی مناسب، مهارت‌های خودمراقبتی را در یک خانواده تحت درمان بیماری مزمن تقویت نماید.

منابع :

1. Maurer F A and Smith C M. (2013) Community/ public health nursing practice: health for families and populations. 4th ed. Saunders.
2. Nies M A. McEwen M. (2010). Community/Public Health Nursing: Promoting the Health of Populations. 5th Ed. Saunders.

3. Stanhope M & Lancaster J. (2011). Community and public health nursing. 8th ed. St. Louis: Mosby.

4. Country Cooperation Strategy for WHO and the Islamic Republic of Iran 2010–2014, World Health Organization 2011, Printed by WHO Regional Office for the Eastern Mediterranean, Cairo.

5. جدید میلانی ، مریم و فرخ سهیل ارشدی ، احمدعلی اسدی نوقابی. پرستاری بهداشت سلامت فرد و خانواده. تهران

:انتشارات اندیشه رفیع ، 1397

6. ایلدرآبادی اسحاق. درسنامه پرستاری سلامت فرد و خانواده ، نشر جامعه نگر، تهران ، 1397

7. حسینی وحیده و همکاران. پرستاری سلامت فرد و خانواده .نشر جامعه نگر، تهران ، 1397. 8. حاتمی حسین و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی، انتشارات ارجمند، تهران 1385

روشهای تدریس :

در صورت برگزاری کلاس ها به صورت حضوری :

- سخنرانی، بحث گروهی ، پرسش و پاسخ ، پاورپوینت و.... وسایل کمک آموزشی
- وسایل کمک آموزشی در این دوره شامل وایت برد، مژیک، پاورپوینت و فیلم آموزشی می باشد.

در صورت برگزاری کلاس ها به صورت مجازی :

- صداگذاری پاورپوینت ها با استفاده از برنامه Camtasia می باشد .
- ارتباط با دانشجو و ارسال منابع و تکالیف از طریق سامانه نوید ، انجام می شود .
- ارسال منابع برای مطالعه بیشتر

سنجش و ارزشیابی:

آزمون	روش	سهم از نمره کل	تاریخ	ساعت
کوئیز و تکالیف	شفاهی (حضوری) کتبی (مجازی)	4 نمره	هر جلسه	10-8
آزمون میان ترم	کتبی	4 نمره	1404/8/17	10-8
آزمون پایان ترم	کتبی	10 نمره	تاریخ اعلام شده توسط آموزش	اعلام شده توسط آموزش
حضور فعال در کلاس	حضور و غیاب و رعایت پوشش و اخلاق حرفه ایی (حضوری) تیک مطالعه دروس (مجازی)	2 نمره	هر جلسه	10-8

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو در طول ترم :

- (1) حضور مرتب و منظم همراه با امدادگی در تمام جلسات کلاس
- (2) لطفا قبل از استاد در کلاس حضور داشته باشید .
- (3) در بحث های گروهی و در کلاس حضور فعال داشته باشید
- (4) با توجه به کمبود وقت و گستردگی مطالب جهت بحث های تکمیلی به منابع معرفی شده مراجعه بفرمایید
- (5) تلفن همراه در تمام مدت کلاس خاموش باشد .
- (6) از رفت و آمدهای غیر ضروری در کلاس پرهیزید .
- (7) اصول اخلاق و پوشش حرفه ایی رعایت گردد.

(8) انجام به موقع تکالیف و ارسال تکالیف که در صورت عدم انجام تکالیف نمره ایی به دانشجو نعلق نمی گیرد.

روز و ساعات جلسات

جله سه	تاریخ	موضوع هر جلسه	مدرس
1	1404/7/5	مفهوم خانواده و انواع آن ، خانواده از دیدگاه اسلام	خانم اقبالی/حضور
2	1404/7/12	ساختار و فعالیت های خانواده	خانم اقبالی/حضور
3	1404/7/19	بحران در خانواده و روش های تطابق با آن	خانم اقبالی/حضور
4	1404/7/26	به کارگیری فرایند پرستاری در بررسی وضعیت سلامت خانواده	خانم اقبالی/حضور
5	1404/8/3	اصول بازدید منزل ، نکات ایمنی و مسائل اخلاقی	خانم اقبالی/حضور
6	1404/8/10	مراقبت در منزل و کلینیک های مشاوره، قوانین و تعرفه گذاری خدمات مشاوره و مراقبت در منزل	خانم اقبالی/حضور
7	1404/8/17	میان ترم	خانم اقبالی
8	1404/8/24	خشونت و سوء رفتار در خانواده (کودک آزاری و سالمندی آزاری)	خانم اقبالی/مجازی
9	1404/9/1	خانواده های آسیب پذیر	خانم اقبالی/حضور
10	1404/9/8	ملاحظات فرهنگی در خانواده ها و شایستگی فرهنگی	خانم اقبالی/مجازی
11	1404/9/15	خانواده از نظر پرستار (خانواده به عنوان واحد یا زمینه مراقبت ، شریک ، سیستم و عضوی از جامعه)	خانم اقبالی/حضور
12	1404/9/22	طلاق	خانم اقبالی/مجازی

13	1404/9/29	ارتقا سلامت ،پیشگیری از بیماری و توانمندسازی خانواده های آسیب پذیر	خانم اقبالی /حضورى
----	-----------	--	--------------------

نام و امضای مدرس: نام و امضای مدیر گروه: نام و امضای مسئول EDO دانشکده :

تاریخ تحویل: 1404/7/8 تاریخ ارسال: تاریخ ارسال :